

CHAPTER «LAW SCIENCES»

LEGAL REGULATION OF CRIMINAL LIABILITY FOR NON-EXECUTION OF UKRAINIAN COURT'S DECISION FOR WHICH THE STATE BODY IS THE DEBTOR: CURRENT STATUS

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ РІШЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУДУ, БОРЖНИКОМ ПО ЯКОМУ Є ДЕРЖАВНИЙ ОРГАН: СУЧАСНИЙ СТАН

Katerina Tokarieva¹
Nataliia Karpova²

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-297-5-17>

Abstract. Subject of study. The published article is determined for studying such a question as the possibility of qualifying failure to pay the debt collector-individual by the funds designated by the decision of the Ukrainian court provided by the state budget for this purpose provided by a debtor-state body or state enterprise as a criminal offense which is provided by Art. 382 of the Criminal Code of Ukraine. Methodology. In this study, the authors used the logical method, the method of semantic analysis, as well as the comparative law method. The purpose. The purpose of this article is analyzing the body of the criminal offense provided by Art. 382 of the Criminal Code of Ukraine, and tackling the issue as the possibility of qualifying failure to pay the debt collector-individual by the funds designated by the decision of the Ukrainian court provided by the state budget for this purpose provided

---

¹ Doctor of Philosophy of Law, Associate Professor, Head of the Department of Law, Higher Educational Institution

"Academician Yuriy Bugay International and Scientific Technical University", Ukraine

² Doctor of Philosophy of Law, Associate Professor of the Department of Law, Higher Educational Institution

"Academician Yuriy Bugay International and Scientific Technical University", Ukraine

by a debtor-state body or state enterprise as a criminal offense provided by Art. 382 of the Criminal Code of Ukraine. The authors consider the definition and application of the term «non-execution of a court decision» in judicial practice in Ukraine. The authors came to the conclusion that non-execution of a court decision is an act in the form of action or inaction committed by the subject of the crime provided by Art. 382 of the Criminal Code of Ukraine. The authors established that only officials can fail to comply with the decision of the Ukrainian court on paying the debt collector-individual by the funds designated by the decision of the Ukrainian court provided by the state budget for this purpose. The authors came to the conclusion that to qualify of non-execution of a court decision under Art. 382 of the Criminal Code of Ukraine requires a real possibility of the official to execute the court decision and intentional guilt of the official. The authors analyzed the budget programs to ensure the implementation of court decisions adopted by national courts, which recognized the state or state body or state enterprise as a debtor. The authors studied the procedures for the implementing of budget programs to ensure the implementation of court decisions, adopted by national courts, which recognized the state or state body or state enterprise as a debtor. The main attention was given to finding by the Supreme Court of Ukraine of the person guilty of non-fulfilling the decision of the national court, to which the state body is the debtor. Conclusion of the study. The authors concluded that the non-payment by the debtor-state body to the debt collector-individual the funds assigned by the decision of the national court has signs of the objective aspect of the body of the crime provided by Part 2 or Part 3 of Art. 382 of the Criminal Code of Ukraine, but it is impossible to qualify the non-payment by the debtor-state body of the funds assigned by the decision of the national court to the debt collector-individual as a crime, provided by Art. 382 of the Criminal Code of Ukraine, because it is impossible to establish a specific subject of the crime. Value / originality. This study is an original analysis of the possibility to proceed officials to criminal liability under Art. 382 of the Criminal Code of Ukraine for failure to pay the debt collector-individual person the funds assigned by the decision of the national court by the debtor-state body.

1. Вступ

Відповідно до ч. 5 ст. 124 Конституції України, судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території держави [11]. Як відомо, судові рішення, що набрало законної сили, є підставою для його виконання. Виконання судових рішень – один із основних критеріїв, за яким громадяни оцінюють спроможність, ефективність і чесність системи правосуддя. Натомість відсутність дієвого механізму забезпечення виконання судових рішень негативно впливає на авторитет судової влади, оскільки відтак не досягається кінцева мета правосуддя – захист інтересів громадян і реальне поновлення їхніх порушених прав. Тому встановлення кримінальної відповідальності за невиконання судового рішення у вигляді ст. 382 КК України (далі ККУ) [12] та диференціація такої відповідальності в залежності від видів судових рішень, суб'єктів вчинення такого злочину, обумовлене необхідністю всебічної охорони належного порядку виконання судових рішень.

Зазначимо, що в Україні існують проблемні питання як у сфері інституційних механізмів правового регулювання порядку виконання судових рішень, так і кримінально-правової охорони встановленого порядку суспільних відносин.

Останнім часом тема невиконання судового рішення у формі невіплати стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом чи державним підприємством відповідно до рішення суду коштів стала однією з найбільш обговорюваних серед правників. Її актуальність для світової правової спільноти обумовлено тим, що ще в 2009 р. ЄСПЛ у пілотній постанові по справі «Юрій Іванов проти України» визнав невиконання або затримки у виконанні рішень національних судів системною проблемою української правозастосовної практики, яку Україні необхідно невідкладно вирішити. Але усі спроби українського уряду вирішити дану проблему виявилися недостатніми і 12.10.2017 р. Велика Палата ЄСПЛ винесла постанову по справі «Бурмич та інші проти України», в якій констатувала, що багаторічне невиконання Україною рішення по справі «Юрій Іванов проти України» унеможливило вирішення системної проблеми невиконання рішень національних судів і викликало перевантаження ЄСПЛ при розгляді українських справ типу «Іванов» [7]. Ця проблема не вирішена українським урядом

повністю і залишається актуальною на сьогодні. Необхідно зауважити, що більшість українських заяв до ЄСПЛ про невиконання рішень національних судів стосуються саме невиконання стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом чи державним підприємством призначених рішенням суду коштів.

Її важливість для української правової спільноти обумовлено тим, що в зв'язку із отриманням в 2022 році Україною статусу кандидата у члени Європейського Союзу назріла потреба остаточно та успішно реформувати чинне законодавство відповідно до європейських стандартів, в тому числі і те, що стосується виконання рішень національних судів. Необхідно помітити, що за останні 8-10 років українська влада докладла значних зусиль для подолання проблеми невиконання судових рішень, при цьому звертаючи особливу увагу саме на невиконання стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом чи державним підприємством призначених рішенням національного суду коштів, оскільки саме з цього приводу регулярно отримує догану від ЄСПЛ. Для вирішення проблеми невиконання стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом чи державним підприємством призначених рішенням національного суду коштів було прийнято Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» № 4901-VI від 05.06.2012 р. [19], Постанову КМУ «Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників» від 3 серпня 2011 р. № 845 [21], «Порядок погашення заборгованості за рішеннями суду, виконання яких гарантується державою», який затверджено постановою КМУ від 03.09. 2014 р. № 440 [17], та, прийнятий останнім на сьогодні, «Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення виконання рішень суду», який затверджено постановою КМУ від 26 серпня 2021 р. № 902 [22]. Але, не зважаючи на ці кроки, проблема невиконання стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом чи державним підприємством призначених рішенням національного суду коштів залишається актуальною, що викликає питання про можливість притягнення за невиконання рішень суду по виплаті державними органами чи підприємствами коштів фізичним особам до кримінальної відповідальності за ст. 382 ККУ[12].

Метою дослідження є аналіз складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 382 КК України [12], та вирішення питання про можливість кваліфікації невиконання стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом чи державним підприємством призначених рішень українського суду коштів, передбачених у державному бюджеті для цієї мети, як кримінального правопорушення, передбаченого ст. 382 КК України [12].

Методологія. У даному дослідженні автори використовували логічний метод, метод семантичного аналізу, також порівняльно-правовий метод при аналізі постанов Верховного Суду України (далі – ВСУ).

Стаття 382 ККУ виникла одночасно зі створенням чинного ККУ [12] в 2001 році, у вітчизняній науці проблему кримінальної відповідальності за невиконання судових рішень досліджували Романишин О. Р. [24], Горбачова О. М. [3], Антонюк Н. О. [1], Шаблистий В. В. [28], Чорна О. В. [28], Головін Д. В. [2], та ін. Слід згадати, що предметом кримінального правопорушення, яке передбачала ст. 382 ККУ [12], завжди було судове рішення.

Відповідно до українського процесуального законодавства, суди постановляють такі види судових рішень: в адміністративному процесі – рішення, постанова, ухвала згідно зі ст. 4 КАСУ [8]; в кримінальному процесі – ухвала, постанова або вирок відповідно до ст. 110 КПК [13]; у провадженні у справах про адміністративні правопорушення – постанова і ухвала відповідно до статей 221-1, 297-2 і 297-7 КУпАП [9]; у цивільному і господарському процесах – ухвала, рішення і постанова відповідно до ст. 258 ЦПК [27] і ст. 232 ГПК [4]; в конституційному процесі – рішення, висновки, ухвали відповідно до ч. 1 ст. 83 Закону України «Про Конституційний Суд України» № 2136-VIII від 13.07.2017 р. [23].

Відповідно до ч. 1 ст. 2 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» № 4901-VI від 05.06.2012 р. [19], держава гарантує виконання рішення суду про стягнення коштів та зобов'язання вчинити певні дії щодо майна, боржником за яким є: державний орган, державне підприємство, юридична особа, примусова реалізація майна якої забороняється відповідно до законодавства. У випадку виконання рішень суду про стягнення коштів, боржником за якими є державний орган, таке виконання здійснюється центральним органом виконавчої

влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, в межах відповідних бюджетних призначень шляхом списання коштів з рахунків такого державного органу, а в разі відсутності у зазначеного державного органу відповідних призначень – за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду, відповідно до ч. 1 ст. 3 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» № 4901-VI від 05.06.2012 р. [19].

Відповідно до інформації Держказначейства станом на 5 січня 2022 року борг держави щодо судових рішень, виконання яких гарантовано законодавством, становив 6 331 285 562,29 грн. З цієї суми державі у 2022 році вдалося виконати своїх зобов'язань лише на 89,6 млн гривень, тобто, трохи більше, ніж 1% від необхідного. За останніми на сьогодні даними загальний борг держави щодо судових рішень, виконання яких гарантовано законодавством, станом на 27 грудня 2022 року становить 6 724 264 251,92 грн. Зауважимо, що йдеться про судові рішення, які стосуються соціальних виплат на користь, зокрема інвалідів, пенсіонерів, учасників бойових дій, осіб, які брали участь у ліквідації або постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС і які підпадають під дію КПКВК 3504040 «Заходи щодо виконання рішень суду, що гарантовані державою» [14].

Саме через невиконання рішень судів у таких справах Україна постійно опиняється у списку лідерів щодо звернення громадян до Європейського суду з прав людини та ЄСПЛ наказує компенсації, констатуючи системне ігнорування його приписів.

Для дослідження даного питання важливим є те, що чинне законодавство передбачає ряд санкцій та заходів примусового характеру, спрямованих на забезпечення виконання остаточних рішень національних судів, але найбільш розповсюдженими в правозастосовній практиці є фінансові санкції в межах адміністративного судочинства та виконавчого провадження.

В адміністративному судочинстві відповідно до ст. 382 КАСУ суд, який ухвалив судові рішення в адміністративній справі, може зобов'язати суб'єкта владних повноважень, не на користь якого ухвалене судові рішення, подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення, за наслідками розгляду якого або в разі неподання

якого, суддя своєю ухвалою може накласти на керівника суб'єкта владних повноважень, відповідального за виконання рішення, штраф у сумі від 20 до 40 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Половина суми штрафу стягується на користь позивача, інша половина – до Державного бюджету України. Питання про накладення штрафу вирішується за клопотанням позивача або за ініціативою судді у судовому засіданні з повідомленням сторін [8]. Повторне невиконання рішення суду або ненаправлення звіту тягне за собою повторне накладення штрафу [8].

У виконавчому провадженні відповідно до ст. 75 Закону України «Про виконавче провадження» № 1404-VIII від 02.06.2016 р. у разі невиконання без поважних причин у встановлений виконавцем строк рішення, що зобов'язує боржника виконати певні дії, виконавець виносить постанову про накладення штрафу на посадових осіб – у розмірі 200, а на боржника-юридичну особу – 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та встановлює новий строк виконання [18]. Відповідно до ч. 1 ст. 5 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» № 4901-VI від 05.06.2012 р., якщо центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, протягом трьох місяців не перерахував кошти за рішенням суду про стягнення коштів, крім випадку, зазначеного в ч. 4 ст. 4 цього Закону, стягувачу виплачується компенсація в розмірі 3% річних від несплаченої суми за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду [19].

Якщо подивитись на останні статистичні дані, які показують зменшення кількості облікованих кримінальних правопорушень по ст. 382 ККУ – 709 у першому півріччі 2022 року проти 1931 у першому півріччі 2021 року, то можна зробити висновок, що українська влада вважає за краще застосовувати санкції в межах адміністративного судочинства та виконавчого провадження, ніж кримінальні санкції [26]. Але до позитивних змін у ситуації з невплатами стягувачам-фізичним особам боржником-державним органом чи державним підприємством коштів відповідно до рішення національного суду, це не призвело.

Отже, станом на сьогодні держава має величезний борг по виплатах стягувачам-фізичним особам боржником-державним органом чи

державним підприємством відповідно до рішень українських судів коштів, передбачені у державному бюджеті для виплати таких коштів бюджетні програми 2501290 «Забезпечення виконання рішень суду» та 3504040 «Заходи щодо виконання рішень суду, що гарантовані державою» [20], та надану українським законодавством можливість притягувати до кримінальної відповідальності, яка передбачена ст. 382 ККУ [12], осіб, які винні у невиконанні рішень суду. Така ситуація викликає наступне питання: Чи може невиконання стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом чи державним підприємством призначених рішенням національного суду коштів, передбачених у державному бюджеті для такої виплати, кваліфікуватися як кримінальне правопорушення, яке передбачено ст. 382 ККУ?

2. Поняття невиконання рішення суду з точки зору кримінального права України

Поняття «невиконання рішення суду» має багато аспектів, але його кримінальний аспект нерозривно пов'язан із кримінально-правовими нормами, які криміналізують це невиконання – ст.ст. 382, 388, 389-1, 389-2, 390, 390-1, 391, 392, 393, 394 ККУ [6, с. 124]. Необхідно зауважити, що саме ст. 382 ККУ охоплює кримінально-правовою охороною порядок виконання судових рішень державними органами у адміністративних і цивільних провадженнях, тоді як інші з вище перелічених статей більш зосереджені на кримінальному провадженні, тому надалі автори сконцентруються на невиконанні рішення суду в контексті ст. 382 ККУ [12].

Головін Д. В. та Мазалов А. М. вважають, що невиконання судового акта – це бездіяльність, що полягає у незастосуванні законом і судовим актом заходів, потрібних для його виконання, за умови, якщо суб'єкт зобов'язаний і має реальну можливість виконати судовий акт [2, с. 228]. Вони допускають невиконання судового акта у формі перешкоджання як активних дій, що є протидією реалізації вимог, що містяться у судовому акті, з метою недопущення його виконання [2, с. 228]. Горбачова О. М. вважає, що невиконання судового рішення полягає у відмові або ухиленні від його виконання [3, с. 105]. Романишин О. Р. характеризує «невиконання судового рішення» як поєднання об'єктивної та суб'єктивної складових, що полягають у невчиненні

дій, що полягають у виконанні судового рішення шляхом бездіяльності, або ж вчинення активних дій, що перешкоджають його виконанню. Перешкоджання у виконанні судового рішення може бути визначено як дії, які суттєво ускладнюють чи унеможливають його виконання [24, с. 5–6]. Автори погоджуються із останнім визначенням і визнають його найбільш повним.

З вище викладеного визначення випливає, що невиконання судового рішення є діянням у формі дії або бездіяльності, яке вчиняє суб'єкт злочину, передбаченого ст. 382 ККУ [12]. Діяння у злочині завжди належить до об'єктивної сторони складу злочину. Карпова Н. Ю. характеризує об'єктивну сторону основного складу злочину, передбаченого ст. 382 КК України, як такі альтернативні суспільно небезпечні дії/бездіяльність: 1) невиконання судового рішення. Характеризується бездіяльністю зобов'язаної особи по здійсненню активних дій на виконання судового рішення. Одним із найбільш поширених способів вчинення кримінальних правопорушень у формі бездіяльності є ухилення. У зв'язку із цим генеральною умовою відповідальності за ухилення є наявність юридичного обов'язку діяти – у визначених координатах поведінки та за умови своєчасного доведення такого обов'язку до відповідного суб'єкта; 2) діями у вигляді перешкоджання виконанню судового рішення. Таким чином, перешкоджання у виконанні судового рішення може бути визначено як дії, які суттєво ускладнюють чи унеможливають виконання судового рішення [6, с. 125].

Для мети нашого дослідження потрібно звернути увагу на те, що автори розглядають невиконання судового рішення конкретного виду із великої великої кількості невиконань різноманітних судових рішень національних судів України – невиконання стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом чи державним підприємством відповідно до рішення національного суду коштів, передбачених у державному бюджеті для такої виплати. Оскільки боржником є державний орган чи державне підприємство, то відповідно до ч. 3 ст. 16 Закону України «Про виконавче провадження» № 1404-VIII від 02.06.2016 р. боржника у виконавчому провадженні представляють їх керівники чи посадові особи, які діють у межах повноважень, наданих їм законом чи установчими документами юридичної особи [18]. Відповідно до ч. 3 ст. 18 ККУ до службових осіб належать особи, які постійно,

тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням [12], тому керівники чи посадові особи державного органу чи державного підприємства є службовими особами. Також слід взяти до уваги, що, відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 5 Закону України «Про виконавче провадження» № 1404-VIII від 02.06.2016 р., лише державні виконавці мають право здійснювати примусове виконання рішень, за якими боржником є держава, державні органи та державні підприємства, і які фінансуються виключно за кошти державного або місцевого бюджету [18], тому виконавці, які виконують вищезгадані рішення, теж є службовими особами. Необхідно згадати про те, що відповідно до ст. 96-3 ККУ юридична особа не може підлягати застосуванню заходів кримінально-правового характеру до неї на підставі ст. 382 ККУ [12].

Відповідно до чинної редакції ст. 382 ККУ, службові особи є спеціальними суб'єктами таких кваліфікованих видів невиконання судового рішення, які передбачені ч.ч. 2, 3, 4 ст. 382 ККУ. Аналіз чинної редакції ст. 382 ККУ показує що службові особи як спеціальні суб'єкти кваліфікованих видів невиконання судового рішення можуть бути: 1) у ч. 2 ст. 382 ККУ службовими особами, які відповідають встановленим ч.ч. 3 і 4 ст. 18 ККУ вимогам, (за винятком службових осіб, які займають відповідальне чи особливо відповідальне становище) і мають спеціальну ознаку – є уповноваженими особами на виконання судового рішення, яке не виконують чи/та перешкоджають його виконанню; 2) у ч. 3 ст. 382 ККУ службові особи, які займають відповідальне становище і уповноважені на виконання судового рішення, яке не виконують чи/та перешкоджають його виконанню, це судді, прокурори, слідчі, особи, які не належать до службових осіб, які займають особливо відповідальне становище, і займають посади: керівників структурних підрозділів Секретаріату КМУ та їх заступників керівників структурних підрозділів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та інших державних органів, їх заступників, керівників територіаль-

них органів цих державних органів та їх структурних підрозділів, їх заступників; керівників та заступників керівників структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, апаратів місцевих державних адміністрацій, їх структурних підрозділів, керівників апаратів апеляційних та місцевих судів, керівників структурних підрозділів апаратів судів, їх заступників; заступників керівників державної служби в інших державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України; 3) у ч. 3 ст. 382 ККУ службові особи, яка займають особливо відповідальне становище і уповноважені на виконання судового рішення, яке не виконують чи/та перешкоджають його виконанню, це Президент України, Прем'єр-міністр України, члени КМУ, перші заступники та заступники міністрів, члени Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольного комітету України, Голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Голова Фонду державного майна України, його перший заступник та заступники, члени Центральної виборчої комісії, народні депутати України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Директор НАБУ, Генеральний прокурор, його перший заступник та заступники, Голова Конституційного Суду України (далі КСУ), його заступники та судді КСУ, Голова ВСУ, його перший заступник, заступники та судді ВСУ, голови вищих спеціалізованих судів, їх заступники та судді вищих спеціалізованих судів, Голова Національного банку України, його перший заступник та заступники, Секретар Ради національної безпеки і оборони України, його перший заступник та заступники, Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим, його перший заступник та заступники, радники та помічники Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, особи, які займають посади Державного секретаря Кабінету Міністрів України та його заступників, державних секретарів міністерств; керівників центральних органів виконавчої влади, які не є членами КМУ, та їх заступників; керівників апаратів КСУ, ВСУ, вищих спеціалізованих судів та їх заступників, керівників секретаріатів Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та їх заступників, Голови Державної судо-

вої адміністрації України та його заступників, керівників державної служби в інших державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, Київського міського голови, голів обласних рад та Севастопольського міського голови, Сімферопольського міського голови, міських (міст – обласних центрів) голів, заступників голів обласних рад та Севастопольського міського голови, заступника міського голови – секретаря Київської міської ради; 4) у ч. 4 ст. 382 ККУ це службова особа органу державної влади або органу місцевого самоврядування, але не органу судової влади, яка уповноважена на виконання судового рішення, рішення КСУ чи додержання нею висновку КСУ, яке не виконує, не додержує чи/та перешкоджає його виконанню/додержанню [6, с. 126].

Необхідно зауважити, що рішення ЄСПЛ належать до рішень міжнародної судової інстанції, а не української судової інстанції, тому це виключає з варіантів кваліфікації об'єкту нашого дослідження ч. 4 ст. 382 ККУ [12].

Суддя Верховного Суду Антонюк Н. О. визначає, що відповідно до усталеної судової практики обов'язковою умовою настання відповідальності за невиконання судового рішення є наявність у цьому рішенні вимоги зобов'язального чи забороняючого характеру, яка повинна стосуватися конкретного зобов'язаного суб'єкта, до відома якого своєчасно було доведено відповідний обов'язок за рішенням суду, та наявність обов'язкової вини даного суб'єкта у формі прямого умислу. Також для встановлення факту умисного невиконання судового рішення має важливе значення з'ясування питання про наявність реальної можливості його виконати [1]. Автори згодні з такою думкою, бо для встановлення кримінальної протиправності діяння службової особи необхідно чітко визначити її службові обов'язки, реальні можливості виконати ці обов'язки та її відношення до своїх дій в конкретній розслідуваній справі.

3. Бюджетні програми для забезпечення виконання рішень національних судів, які визнали боржником державу чи державні органи

Токарева К. О. влучно помічає, що в сучасних умовах держава має максимально активізувати та зробити ще більш гнучкими та ефективними ті правові механізми, за допомогою яких можливо забезпечити

належним чином здійснення видатків на фінансування необхідних сфер суспільного життя, передусім соціальне забезпечення [25, с. 30], такими механізмами виступають бюджетні програми.

Бюджетна програма 2501290 «Забезпечення виконання рішень суду» спрямована на забезпечення виконання рішень суду, прийнятих національними судами, які визнали боржником Мінсоцполітики та/або Нацсоцслужбу та її територіальні органи, а стягувачем – фізичну особу відповідно до взятих державою Україна в Законі України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» № 4901-VI від 05.06.2012 р. [19] зобов'язань. Відповідно до ч. 1 ст. 3 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» № 4901-VI від 05.06.2012 р., виконання рішень суду про стягнення коштів, боржником за якими є державний орган, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, в межах відповідних бюджетних призначень шляхом списання коштів з рахунків такого державного органу, а в разі відсутності у зазначеного державного органу відповідних призначень – за рахунок коштів, передбачених за вище вказаною бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду [19]. Токарева К. О. констатує з цього приводу, що органи державної влади не повинні вважати відсутність коштів підставою невиконання своїх зобов'язань [5, с. 94].

Реалізація вище вказаної бюджетної програми регламентована «Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення виконання рішень суду», затвердженим постановою КМУ від 26.08.2021 р. № 902, який призначив головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем даної програми Мінсоцполітики, а розпорядниками нижчого рівня Нацсоцслужбу та її територіальні органи, регіональні органи соціального захисту населення, районні органи соціального захисту населення, центри з нарахування та здійснення соціальних виплат [22].

Відповідно до підп. 1 п. 5 вище вказаного Порядку, забезпечення виконання грошових зобов'язань, які виникли на підставі рішень на користь стягувача, щодо якого винесено рішення, боржниками у виконанні яких визначено Мінсоцполітики та Нацсоцслужбу, а також відшкодування моральної шкоди та судових витрат, сплати

виконавчого збору, витрат і штрафів, накладених державним виконавцем, має першочергову пріоритетність спрямування бюджетних коштів [22]. Наступними напрямками спрямування бюджетних коштів є забезпечення виконання таких грошових зобов'язань, боржниками у виконанні яких визначено регіональні органи соціального захисту населення, районні органи соціального захисту населення, центри з нарахування та здійснення соціальних виплат: 1) щодо виплати ветеранам війни та жертвам нацистських переслідувань разової грошової допомоги до 5 травня у розмірах, визначених законодавством; 2) щодо інших соціальних виплат (крім зазначених у підп. 2 цього пункту); 3) забезпечення сплати судових витрат, виконавчого збору, витрат і штрафів, накладених державним виконавцем [22].

Відповідно до вище вказаного Порядку, черговість виконання рішень суду визначається боржником за датою їх надходження до боржника. Боржник формує окремі списки за черговістю виконання рішень суду відповідно до пріоритетності спрямування коштів, визначеної п. 5 цього Порядку. Розподіл бюджетних коштів між боржниками здійснюється Мінсоцполітики на підставі інформації, наданої Мінсоцполітики Нацсоцслужбою та регіональними органами соціального захисту населення за встановленою Мінсоцполітики формою. Районні органи соціального захисту населення та центри з нарахування та здійснення соціальних виплат щомісяця до 5 числа подають регіональним органам соціального захисту населення інформацію про потребу в бюджетних коштах для забезпечення виконання рішень суду, підготовлену за встановленою Мінсоцполітики формою. Регіональні органи соціального захисту населення узагальнюють вище описану інформацію про потребу в бюджетних коштах для забезпечення виконання рішень суду і протягом п'яти робочих днів подають Мінсоцполітики узагальнену інформацію про потребу в бюджетних асигнуваннях на зазначені цілі в розрізі адміністративно-територіальних одиниць. Мінсоцполітики після надходження до нього вище зазначеної інформації протягом трьох робочих днів перераховує бюджетні кошти регіональним органам соціального захисту населення відповідно до розподілу бюджетних коштів у межах помісячного розпису асигнувань. Регіональні органи соціального захисту населення протягом наступного робочого дня перераховують бюджетні кошти на рахунки район-

них органів соціального захисту населення та центрів з нарахування та здійснення соціальних виплат відповідно до розподілу бюджетних коштів. Районні органи соціального захисту населення та центри з нарахування та здійснення соціальних виплат протягом трьох робочих днів перераховують бюджетні кошти на рахунки стягувачів, відкриті в установі уповноваженого банку. Казначейство здійснює всі операції, пов'язані з використанням бюджетних коштів в даній бюджетній програмі та контролює за її виконанням, щомісяця до 10 числа інформує Мінсоцполітики про дані по кожній області та м. Києву [22].

Відповідно до Наказу Міністерства фінансів України від 07.03.2018 року № 351, відповідальним виконавцем бюджетної програми 3504040 «Заходи щодо виконання рішень суду, що гарантовані державою» є Державна казначейська служба України [16]. В 2023 році затверджено кошторисом – 100,000.0 тис. грн. за загальним фондом [20]. У 2022 році по даній програмі було виплачено 89,6 млн гривень, тобто, трохи більше, ніж 1% від загального боргу держави по судовим рішенням національних судів станом на 2022 рік [14]. Підставами для виконання бюджетної програми є: Закон України від 05 червня 2012 року № 4901-VI «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»; постанова КМУ від 03 серпня 2011 року № 845 «Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників»; постанова КМУ від 03 вересня 2014 року № 440 «Про затвердження Порядку погашення заборгованості за рішеннями суду, виконання яких гарантується державою» [16].

Постанова КМУ від 03 вересня 2014 р. № 440 «Про затвердження Порядку погашення заборгованості за рішеннями суду, виконання яких гарантується державою» [17] визначає механізм обліку виконавчих документів та судових рішень, передбачених п. 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», інвентаризації та погашення заборгованості за ними, тобто такими судовими рішеннями, що визначають боржником державу чи державний орган або державне підприємство, які були видані або ухвалені до 01.01.2013 р. [19].

Постанова КМУ від 03 серпня 2011 р. № 845 «Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників» визначає механізм виконання рішень

про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників, прийнятих судами, а також іншими органами (посадовими особами), які відповідно до закону мають право приймати такі рішення, при цьому боржниками можуть бути лише визначені в рішенні про стягнення коштів державні органи, розпорядники бюджетних коштів (бюджетні установи), а також одержувачі бюджетних коштів в частині здійснення передбачених бюджетною програмою заходів, на які їх уповноважено, які мають відкриті рахунки в органах Казначейства, крім рахунків із спеціальним режимом використання [21]. Відповідно до п. 3 «Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників», рішення про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників виконуються на підставі виконавчих документів виключно органами Казначейства у порядку черговості надходження таких документів до органів Казначейства [21]. Відповідно до п. 6 вище вказаного порядку, у разі прийняття рішення про стягнення коштів стягувач-фізична особа подає органів Казначейства: 1) заяву про виконання такого рішення із зазначенням реквізитів банківського рахунка (у разі наявності – довідку банку), назви банку, його МФО та коду ЄДРПОУ, номера рахунка (поточний, транзитний, картковий), прізвища, імені, по батькові власника рахунка, на який слід перерахувати кошти, або даних для пересилання коштів через підприємства поштового зв'язку, що здійснюється за рахунок стягувача; 2) оригінал виконавчого документа; 3) судові рішення про стягнення коштів (у разі наявності); 4) оригінал або копію розрахункового документа, який підтверджує перерахування коштів до відповідного бюджету (у судових рішеннях про стягнення коштів з відповідного бюджету) [21]. Відповідно до п. 8 вище вказаного порядку органи Казначейства після надходження документів, зазначених у пунктах 6 і 7 цього Порядку: 1) приймають їх до розгляду та реєструють; 2) здійснюють попередній розгляд документів, за результатами якого визначають необхідність отримання від стягувача інших відомостей для виконання рішення про стягнення коштів; 3) повідомляють стягувачеві (представникові стягувача) на його письмову вимогу про прийняття, реєстрацію та результати попереднього розгляду документів [21].

Відповідно до п.п. 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34 вище вказаного порядку, безспірне списання коштів з рахунка боржника здійснюється в першо-

черговому порядку, при цьому у разі наявності у боржника або головного розпорядника бюджетних коштів окремої бюджетної програми для забезпечення виконання рішень суду безспірне списання коштів здійснюється лише за цією бюджетною програмою. На час чи період здійснення безспірного списання коштів можуть проводитися платежі боржника: за захищеними видатками, визначеними БКУ; із сплати податків і зборів; поштових послуг під час здійснення переказу коштів із соціальних виплат, передбачених державним бюджетом на відповідний рік; за видатками спеціального фонду відповідного бюджету на оплату праці та нарахування на заробітну плату, придбання медикаментів, забезпечення продуктами харчування, оплату комунальних послуг та енергоносіїв; з рахунків із спеціальним режимом використання; за рахунок позик/грантів за міжнародними договорами; у випадку, встановленому абзацом 2 п. 30 цього Порядку. Безспірне списання коштів з рахунків розпорядників (бюджетних установ) та одержувачів бюджетних коштів, на яких обліковуються кошти загального та спеціального фондів відповідного бюджету, здійснюється в межах бюджетних асигнувань, передбачених у затвердженому кошторисі або плані використання бюджетних коштів, та у разі наявності на його рахунках для обліку відкритих асигнувань. Судові витрати, штрафні санкції безспірно списуються за відповідним кодом економічної класифікації видатків бюджету. Для здійснення безспірного списання коштів орган Казначейства відображає в обліку відповідні бюджетні зобов'язання боржника. Погашення таких бюджетних зобов'язань здійснюється за рахунок бюджетних асигнувань зазначеного боржника. У разі коли за визначеними органом Казначейства кодами класифікації видатків бюджету, за якими здійснюється безспірне списання коштів, відсутні відкриті асигнування (кошти на рахунках) або до кінця бюджетного періоду їх недостатньо для виконання судового рішення, орган Казначейства надсилає боржнику або бюджетній установі, що здійснює централізоване обслуговування боржника, вимогу щодо необхідності здійснення дій, спрямованих на виконання судового рішення і якщо недостатньо відкритих асигнувань (коштів на рахунках) для виконання виконавчого документа, то безспірне списання коштів здійснюється частково. Після здійснення безспірного списання коштів з рахунків боржника орган Казначейства готує відповідне повідомлення у двох

примірниках, один з яких залишається в органі Казначейства, другий видається боржникові разом з випискою з рахунків [21].

Як підсумовує Токарева К. О., бюджетне законодавство бюджетне законодавство України не містить визначення державних та (або) місцевих гарантій, однак містить правовий механізм їх надання [5, с. 93]. Цим складним і багатоступеневим механізмом є описані порядки виплати коштів.

4. Проблеми кваліфікації невиконання рішення національного суду, боржником за яким є державний орган, як кримінального правопорушення

Але не зважаючи на детальний порядок виплати стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом чи державним підприємством призначених рішенням суду коштів, не вирішеною для українців залишається проблема, коли громадяни отримують відмову у належних їм за законом пенсіях та соціальних виплатах, йдуть до суду, отримують на руки рішення про стягнення, але виконати його не можуть внаслідок тривалого невиконання рішення, боржником-державним органом. Це викликає питання про відповідальність за шкоду від такого невиконання, хоча, на жаль, питання рідко ставиться у кримінальній площині.

Так, 20.02.2019 р. Верховний Суд у складі колегії суддів другої судової палати Касаційного цивільного суду розглянув у порядку спрощеного позовного провадження касаційну скаргу Інгульського об'єднаного управління Пенсійного фонду м. Миколаєва Миколаївської області на рішення Ленінського районного суду м. Миколаєва від 13.03.2017 та ухвалу Апеляційного суду Миколаївської області від 11.05.2017 [15].

Постановою Ленінського райсуду від 28.05.2015 у справі №2-а/489/75/15 визнано неправомірним рішення управління ПФУ в Ленінському районі від 14.01.2015 щодо відмови в проведенні перерахунку пенсії громадянину згідно з його заявою від 15.10.2014 та утримання з нього переплати в розмірі 2675,41 грн. з 18.03.2013 до 31.01.2015. Зобов'язано управління ПФУ в Ленінському районі провести громадянину перерахунок пенсії згідно з його заявою від 15.10.2014.

17.11.2015 на виконання зазначеної постанови Ленінський райсуд видав виконавчий лист, який переданий до виконання до управління

ДВС ГТЮЮ в Миколаївській області. Постановою держвиконавця цього відділу ДВС від 11.12.2015 виконавче провадження закрито на підставі п. 8 ст.49 закону «Про виконавче провадження». Постановою Ленінського райсуду від 12.10.2016 у справі № 2-а/489/61/16 зазначена постанова державного виконавця визнана незаконною. У лютому 2017 року Управління ПФУ в Ленінському районі виконало постанову Ленінського райсуду від 28.05.2015 щодо перерахування громадянину пенсії [15].

Отже, мало місце тривале невиконання рішення національного суду щодо виплати стягувачу-фізичній особі коштів боржником-державним органом. Хоч постраждалий не звертався із заявою про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 382 ККУ [12], щодо нього, дана справа має значення для вирішення питання про кваліфікацію невиконання рішення національного суду, боржником за яким є державний орган, за ст. 382 ККУ [12], як наданий ВСУ зразок встановлення винного у невиконанні рішення національного суду, боржником за яким є державний орган. До аналогічного правового висновку щодо застосування норм права дійшла Велика палата ВС у постанові від 14.03.2018 у справі № 522/3454/16-ц [15], тобто ця позиція є усталеною в правозастосовній практиці ВСУ.

У лютому 2017 року громадянин звернувся до суду з позовом до управління ПФУ в Ленінському районі м.Миколаєва, управління ДВС ГТЮЮ в Миколаївській області про відшкодування моральної шкоди в зв'язку з вище викладеними подіями. Посилаючись на те, що зазначені судові рішення відповідачами не виконувались тривалий час, громадянин просив стягнути з управління ПФУ в Ленінському районі та управління ДВС ГТЮЮ в Миколаївській області по 4000,00 грн. на відшкодування моральної шкоди. Рішенням Ленінського райсуду від 13.03.2017 позовні вимоги задоволено частково. Стягнуто з управління ПФУ в Ленінському районі м.Миколаєва на користь Особи 3 1000,00 грн. на відшкодування моральної шкоди і судові витрати віднесено на рахунок держави. Рішення суду першої інстанції мотивоване тим, що ПФУ тривалий час не виконував рішення від 28.05.2015 (до лютого 2017 року), у зв'язку із цим позивач позбавлявся можливості отримувати в повному обсязі пенсійні виплати та зазнав душевних страждань. У частині заявлених вимог до виконавчої служби суд від-

мовив, зазначивши, що вина ДВС ГТУЮ в Миколаївській області в заподіянні моральної шкоди є недоведеною [15].

Ухвалою АСМО від 20.04.2017 залучено до участі в справі Інгульське ОУ ПФУ м.Миколаєва як правонаступника Управління ПФУ в Ленінському районі. Ухвалою АСМО від 11.05.2017 рішення Ленінського райсуду від 13.03.2017 залишено без змін.

У касаційній скарзі, поданій у червні 2017 року до Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ, Інгульське ОУ ПФУ м.Миколаєва просить скасувати рішення Ленінського райсуду від 13.03.2017 та ухвалу АСМО від 11.05.2017, справу направити на новий розгляд до суду першої інстанції.

ВС постановив що касаційна скарга підлягає задоволенню частково, оскільки у ст. 23 ЦК передбачено, що особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав, а відповідно до ст. 1173 ЦК шкода, завдана фіз- або юрособі незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю органу державної влади, при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується державою незалежно від вини цих органів. Тобто обов'язок відшкодувати завдану шкоду потерпілому покладається не на посадову особу, незаконним рішенням, дією чи бездіяльністю якої завдано шкоду, а на державу Україна [15].

У ч. 1 ст. 2 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» передбачено, що держава гарантує виконання рішення суду про стягнення коштів та зобов'язання вчинити певні дії щодо майна, боржником за яким є: державний орган. Виконання рішень суду про стягнення коштів, боржником за якими є державний орган, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, у межах відповідних бюджетних призначень шляхом списання коштів з рахунків такого державного органу, а в разі відсутності в зазначеного держоргану відповідних призначень – за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду (ч. 1 ст. 3 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень») [19].

Отже, при виконанні судових рішень про задоволення позовних вимог до державних органів гарантом виступає саме держава Україна [15].

Представництво інтересів держави в судах України забезпечує Міністерство юстиції (п. 3 положення про Мін'юст, затверджене постановою Кабінету Міністрів від 02.07.2014 № 228). Такого правового висновку щодо застосування норм права дійшла Велика палата ВС у постанові від 14.03.2018 у справі № 522/3454/16-ц (провадження № 14-6цс18) [15].

Зважаючи на наведене, у разі тривалого невиконання судового рішення про зобов'язання вчинити певні дії щодо майна, боржником за яким є держорган, яким у цьому випадку є ПФУ, вимога про відшкодування шкоди має бути заявлена також до держави Україна в особі Мін'юсту.

Крім того, пред'явлення вимог лише до органу ДВС та органу ПФУ без залучення до участі у справі Державної казначейської служби у випадку задоволення позову унеможливило стягнення коштів з держави.

Тому ВСУ скасував рішення Ленінського райсуду від 13.03.2017 та ухвалу АСМО від 11.05.2017 у частині стягнення з ПФУ грошей за моральну шкоду з ухваленням у цій частині нового рішення про відмову в задоволенні зазначених позовних вимог [15].

Якщо аналізувати цю зразкову постанову ВСУ під кутом кримінальної відповідальності за шкоду, яку спричинила тривала невиклата стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом призначених рішенням національного суду коштів, то з неї випливає, що безпосередні виконавці невиклати – службові особи ПФУ і ДВС не можуть нести не лише кримінальної, а взагалі будь-якої відповідальності за свою бездіяльність у вигляді невиклати призначених рішенням національного суду коштів, оскільки вони не є гарантами виконання судових рішень про задоволення позовних вимог до державних органів. Що стосується службових осіб Державної казначейської служби, то вони не приймали безпосередньої участі у невиклаті, що показує на відсутність у них прямого умислу на невиклату стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом призначених рішенням національного суду коштів.

Такий висновок також ускладнює притягнення безпосередніх виконавців невиклати – службових осіб до фінансової відповідальності за ст. 6 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» № 4901-VI від 05.06.2012 р. згідно з якою посадова, службова особа державного органу, державного підприємства, дії якої призвели

до збитків державного бюджету, несе відповідальність згідно із законом і може бути зобов'язана відшкодувати збитки держави [19].

Необхідно також співставити реальні можливості виплати стягувачам-фізичним особам боржниками-державними органами призначених рішенням національного суду коштів у вигляді видатків на це із бюджету України в 2023 році: це 100,000.0 тис грн. за бюджетною програмою 3504040 «Заходи щодо виконання рішень суду, що гарантовані державою» і 24,300.0 тис грн. за бюджетною програмою 2501290 «Забезпечення виконання рішень суду» [20] із сумою загального боргу держави щодо судових рішень, виконання яких гарантовано законодавством, яка становить 6 724 264 251,92 грн. на початок 2023 року [14], щоб прийти до висновку про відсутність у службових осіб в багатьох випадках невиклати стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом призначених рішенням національного суду коштів реальної можливості виконати дане рішення національного суду.

5. Висновки

Відповідно до ст. 6 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, на державі лежить прямий обов'язок дотримуватися громадянських прав осіб і забезпечувати належне та своєчасне виконання рішення суду, що набрало законної сили, тому що виконання будь-якого судового рішення є невід'ємною стадією процесу правосуддя [10]. Держава Україна, визначивши своєю метою вступ до ЄС у якості повноправного члена, наполегливо намагається відповідати європейським стандартам прав людини. Для вирішення проблеми невиклати стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом призначених рішенням національного суду коштів було прийнято Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» № 4901-VI від 05.06.2012 р. [19] та численні підзаконні акти.

Але на практиці вирішення даної проблеми гальмується недосконалістю нормативно-правових актів та браком державного фінансування виплати заборгованості держави та державних органів чи підприємств фізичним особам. Складна, багатоступенева і недостатньо точно розроблена процедура виплати стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом призначених рішенням національного суду коштів часто затягується внаслідок неузгодженості у розподілі компетенції та

відповідальності між виконавцями даної процедури. Оскільки фінансування бюджетних програм 3504040 «Заходи щодо виконання рішень суду, що гарантовані державою» і 2501290 «Забезпечення виконання рішень суду» [20] залежить від прийнятого на конкретний рік державного бюджету, то у випадку недостатності виділених державою на дані програми коштів для виплати заборгованості держави та державних органів чи підприємств фізичним особам кримінальна відповідальність виконавців за невиконання виключається через непереборні обставини.

Отже, автори прийшли до висновку, що хоча невиконання стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом призначених рішень національного суду коштів має ознаки об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ч. 2 чи ч. 3 ст. 382 ККУ [12], неможливість встановлення конкретного суб'єкта злочину у випадках невиконання стягувачу-фізичній особі боржником-державним органом призначених рішень національного суду коштів у поєднанні з частою відсутністю реальної можливості виплати коштів через брак державного фінансування призводить до відсутності притягнення до кримінальної відповідальності за ч. 2 чи ч. 3 ст. 382 ККУ [12] службових осіб за їх діяння у вигляді невиконання стягувачу-фізичній особі призначених рішень національного суду коштів у правозастосовній практиці.

Список літератури:

1. Антоноук Н.О. Кримінальна відповідальність за невиконання судового рішення: практика ККС ВС. *Судово-юридична газета*. 13 лютого 2020. URL: <https://sud.ua/ru/news/sudebnaya-praktika/161018-kriminalna-vidpovidalnist-za-nevikonannya-sudovogo-rishennya-praktika-kks-vs> (дата звернення: 19.03.2023)
2. Головін Д.В., Мазалов О.М. Виконувальність судового рішення як одна з основ протидії корупції в Україні. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2016. Вип. 4. С. 225–231.
3. Горбачова О.М. Деякі аспекти кваліфікації невиконання судового рішення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 2. С. 104–107.
4. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 19.03.2023).
5. Дмитрик О.О., Токарева К.О. Сучасні тенденції бюджетно-правового регулювання. *Право та інновації*. 2021. № 4 (36). С. 91–98. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-4\(36\)-13](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-4(36)-13)
6. Карпова Н.Ю. Кваліфікація злочинів проти правосуддя. Курс лекцій : навчальний посібник. Київ : Юринком Інтер, 2019. 180 с.
7. Карпова Н.Ю. Місія, яку неможливо виконати? Невиконання Україною пілоотної постанови ЄСПЛ по справі «Юрій Іванов проти України» як націо-

нальна проблема. *Юридичний Вісник України*. № 39 (1212). 28 вересня – 4 жовтня 2018 р. С. 12–13.

8. Кодекс Адміністративного Судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 19.03.2023).

9. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 19.03.2023).

10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 19.03.2023).

11. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 19.03.2023).

12. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 19.03.2023).

13. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651%D0%B0-17#Text> (дата звернення: 19.03.2023).

14. Мамченко Н. Борг держави за судовими рішеннями, виконання яких гарантоване державою, становить 6,7 млрд грн. *Судово-юридична газета*. 3 січня 2023. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/258642-dolg-gosudarstva-po-sudebnym-resheniyam-vypolnenie-kotorykh-garantirovano-gosudarstvom-sostavlyayet-67-mlrd-grn-ffd233#:~:text=%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%20%D1%83%20%D0%BF%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85,724%20264%20251%2C92%20%D0%B3%D1%80%D0%BD> (дата звернення: 19.03.2023).

15. Мін'юст заплатити за всіх. *Газета «Закон і Бизнес»*. 27.04–08.05.2019. № 16 (1418). URL: <https://zib.com.ua/ua/137433.html> (дата звернення: 19.03.2023).

16. Наказ Міністерства фінансів України від 7 березня 2018 року № 351. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/nakaz_351.docx (дата звернення: 19.03.2023).

17. Порядок погашення заборгованості за рішеннями суду, виконання яких гарантується державою: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2014 № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 19.03.2023).

18. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 13.03.2023).

19. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України від 05.06.2012 р. № 4901-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4901-17#Text> (дата звернення: 19.03.2023).

20. Про Державний бюджет України на 2023 рік : Закон України від 03.11.2022 № 2710-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text> (дата звернення: 19.03.2023).

21. Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.08.2011 № 845. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 19.03.2023).

22. Про затвердження Порядку використання коштів передбачених у державному бюджеті для забезпечення виконання рішень суду : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.08.2021 № 902. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/902-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.03.2023).

23. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 19.03.2023).

24. Романишин О.Р. Кримінально-правове забезпечення охорони порядку виконання судових рішень в Україні : дис. канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2018. 224 с.

25. Токарева К.О. Правове регулювання бюджетного процесу в умовах воєнного стану. *Право і безпека*. 2022. № 3 (86). С. 26–36. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.3.02>

26. Хавронюк М.І. Як змінилась кримінологічна ситуація в Україні в I півріччі 2022 року? URL: <https://uplan.org.ua/iak-zminylas-kryminolohichna-sytuatsiia-v-ukraini-v-pershomu-pivrichchi-2022-roku/> (дата звернення: 19.03.2023).

27. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 19.03.2023).

28. Шаблістий В.В., Чорна О.В. Кримінальна відповідальність за невиконання рішення суду у кримінальному провадженні : монографія. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. 164 с.

References:

1. Antonjuk N.O. (February 13, 2020) Kryminaljna vidpovidaljnistj za nevykonannja sudovogho rishennja: praktyka KKS VS [Criminal liability for non-execution of a court decision: practice of the Supreme Court of Appeals]. *Sudovojurydychna gazeta – Judicial and legal newspaper*. Available at: <https://sud.ua/ru/news/sudebnaya-praktika/161018-kriminalna-vidpovidalnist-za-nevykonannya-sudovogo-rishennya-praktika-kks-vs> (in Ukrainian) (accessed March 19, 2023).

2. Gholovin D.V., Mazalov O.M. (2016) Vykonuvannistj sudovogho rishennja jak odna z osnov protydiji korupciji v Ukrajini [Enforcement of a court decision as one of the foundations of combating corruption in Ukraine]. *Naukovyj visnyk publichnogho i pryvatnogho prava – Scientific Bulletin of Public and Private Law*, vol. 4, pp. 225–231.

3. Ghorbachova O.M. (2017) Dejaki aspekty kvalifikaciji nevykonannja sudovogho rishennja [Some aspects of the qualification of non-execution of a court decision]. *Jurydychnyj naukovyj elektronnyj zhurnal – Juridical scientific and electronic journal*, vol. 2, pp. 104–107. (in Ukrainian)

4. Code of Commercial Procedure of Ukraine Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12?lang=en#Text> (accessed March 19, 2023).

5. Dmytryk O.O., Tokarjeva K.O. (2021) Suchasni tendenciji bjudzhetno-pravovogho reguljuvannja [Current trends in budget and legal regulation]. *Pravo ta innovacii – Law and innovations*, vol. 4 (36), pp. 91–98. DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-4\(36\)-13](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2021-4(36)-13) (in Ukrainian)

6. Karpova N.Yu. (2019) *Kvalifikatsiia zlochyniv proty pravosuddia* [The qualification of crimes against justice]. Kurs lektsii: navchalnyi posibnyk. Kyiv: Yurinkom Inter. (in Ukrainian)

7. Karpova N.Yu. (2018) Misija, jaku nemozhlyvo vykonaty? Nevykonannja Ukrajinoju pilotnoji postanovy JeSPL po spravi "Jurij Ivanov proty Ukrainy" jak nacionaljna problema [Mission impossible? Ukraine's non-implementation of the ECtHR's pilot judgment on the case "Yuriy Ivanov v. Ukraine" as a national problem]. *Jurydychnyj Visnyk Ukrainy – The Legal Herald of Ukraine*, vol. 39 (1212), pp. 12–13. (in Ukrainian)

8. The Code of Administrative Proceedings of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15?lang=en#Text> (accessed March 19, 2023).

9. Code of Ukraine on Administrative Law Enforcement. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10?lang=en#Text> (accessed March 19, 2023).

10. Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/995_004/card2?lang=en (accessed March 19, 2023)

11. The Constitution of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80?lang=en#Text> (accessed March 19, 2023).

12. The Criminal Code of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14?lang=en> (accessed March 19, 2023)

13. The Criminal Procedural Code of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17?lang=en#Text> (accessed March 19, 2023).

14. Mamchenko N. (January 3, 2023) Borgh derzhavy za sudovymi rishennjamy, vykonannja jakykh gharantovane derzhavoju, stanovytyj 6,7 mlrd ghrn. [The state's debt due to court decisions, the implementation of which is guaranteed by the state, amounts to UAH 6.7 billion]. *Sudovo-jurydychna ghazeta – Judicial and legal newspaper*. Available at: <https://sud.ua/uk/news/publication/258642-dolg-gosudarstva-po-sudebnym-resheniyam-vypolnenie-kotorykh-garantirovano-gosudarstvom-sostavlyayet-67-mlrd-grn-ffd233#:~:text=%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%20%D1%83%20%D0%BF%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85,724%20264%20251%2C92%20%D0%B3%D1%80%D0%BD> (accessed March 19, 2023). (in Ukrainian)

Min'just zaplatyjtj za vsikh (2019) [The Ministry of Justice will pay for everyone]. *Hazeta "Zakon y Byznes" – Newspaper "Law and Business"*, no. 16 (1418). Available at: <https://zib.com.ua/ua/137433.html> (accessed March 19, 2023). (in Ukrainian)

15. Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated March 7, 2018 No. 351. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/nakaz_351.docx (accessed March 19, 2023).

16. The procedure for repayment of debt based on court decisions, the implementation of which is guaranteed by the state: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 3 2014 No. 440. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2014-%D0%BF?lang=en#Text> (accessed March 19, 2023).

17. About executive proceedings: The Law of Ukraine dated June 2, 2016 № 1404-VIII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/1404-19?lang=en#Text> (accessed March 13, 2023).

18. On the State's Guarantees of Execution of Court Resolutions: The Law of Ukraine dated June 5, 2012 № 4901-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4901-17?lang=en#Text> (accessed March 19, 2023).

19. About the State Budget of Ukraine for 2023 year: The Law of Ukraine dated November 3, 2022 № 2710-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/2710-20?lang=en#Text> (accessed March 19, 2023).

20. On the approval of the Procedure for the execution of decisions on the recovery of funds from state and local budgets or debtors: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 3 2011 No. 845. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2011-%D0%BF?lang=en#Text> (accessed March 13, 2023).

21. On the approval of the Procedure for the use of funds provided for the state budget to ensure the execution of court decisions: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 26, 2021 No. 902. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/en/902-2021-%D0%BF> (accessed March 13, 2023).

22. On the Constitutional Court of Ukraine: The Law of Ukraine dated July 13, 2017 № 2136-VIII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19?lang=en#Text> (accessed March 19, 2023).

23. Romanyshyn O.R. (2018) *Kryminaljno-pravove zabezpechennja okhorony porjadku vykonannja sudovykh rishenj v Ukraini* [Criminal law enforcement of the order of execution of court decisions in Ukraine]: (PhD Thesis), Kyiv, 224 p. (in Ukrainian)

24. Tokarjeva K.O. (2022) Pravove rehuljuvannja bjudzhetnogho procesu v umovakh vojennogho stanu [Legal regulation of the budget process under the conditions of marital state]. *Pravo i bezpeka – Law and Safety*, vol. 3 (86), pp. 26–36. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.3.02> (in Ukrainian)

25. Khavronjuk M.I. (2023) Jak zminylasj kryminologhichna sytuacija v Ukrainy v I pivrichchi 2022 roku? [How did the criminological situation in Ukraine change in the first half of 2022?]. Available at: <https://uplan.org.ua/iak-zminylas-kryminologhichna-sytuatsiia-v-ukraini-v-pershomu-pivrichchi-2022-roku/> (in Ukrainian) (accessed March 19, 2023).

26. The Civil Procedural Code of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15?lang=en#Text> (accessed March 19, 2023).

27. Shablustyj V.V., Chorna O.V. (2020) *Kryminaljna vidpovidalnistj za nevykonannja rishennja sudu u kryminalnomu provadzhenni: monohrafiija* [Criminal liability for failure to comply with a court decision in criminal proceedings: monograph]. Dnipro: Vydavciv Bila K.O. (in Ukrainian)